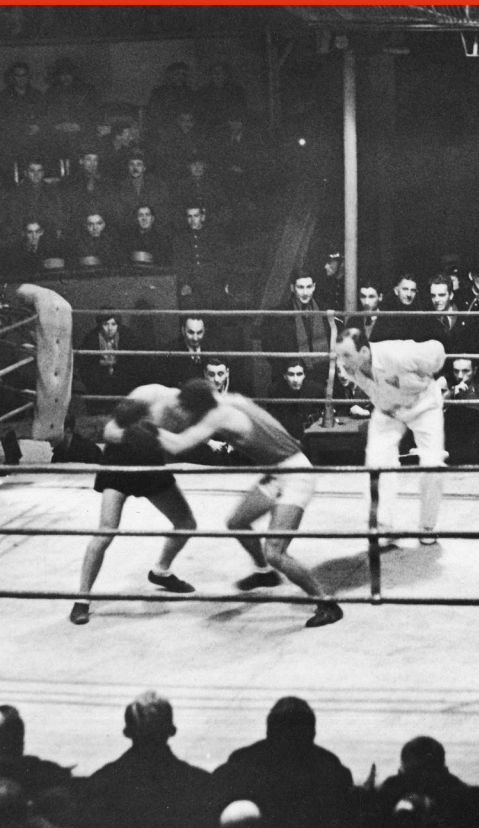

Szczepan Twardoch

Král'

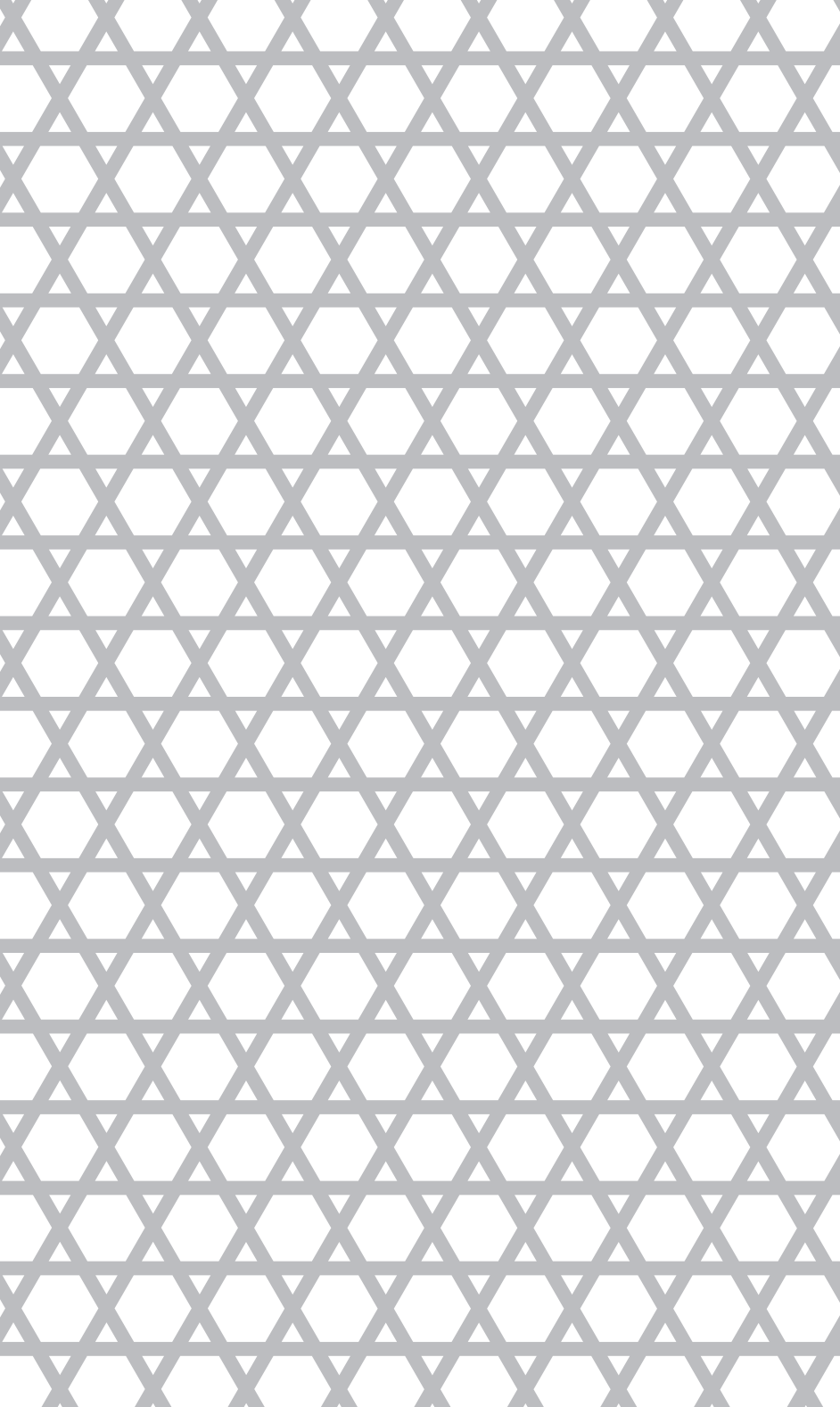
absynt

Představte si polsko-židovského Krstného otca. Ale predstavte si ho drsnejšieho, brutálnejšieho, cudzejšieho, komplexnejšieho, desivejšieho a oveľa lepšie napísaného ako bestseller Maria Puza z roku 1969. Podobne ako jeho gangsterský antihrdina, Král vás chytí pod krk (alebo za bradu), až sa vám zježia všetky vlasy.

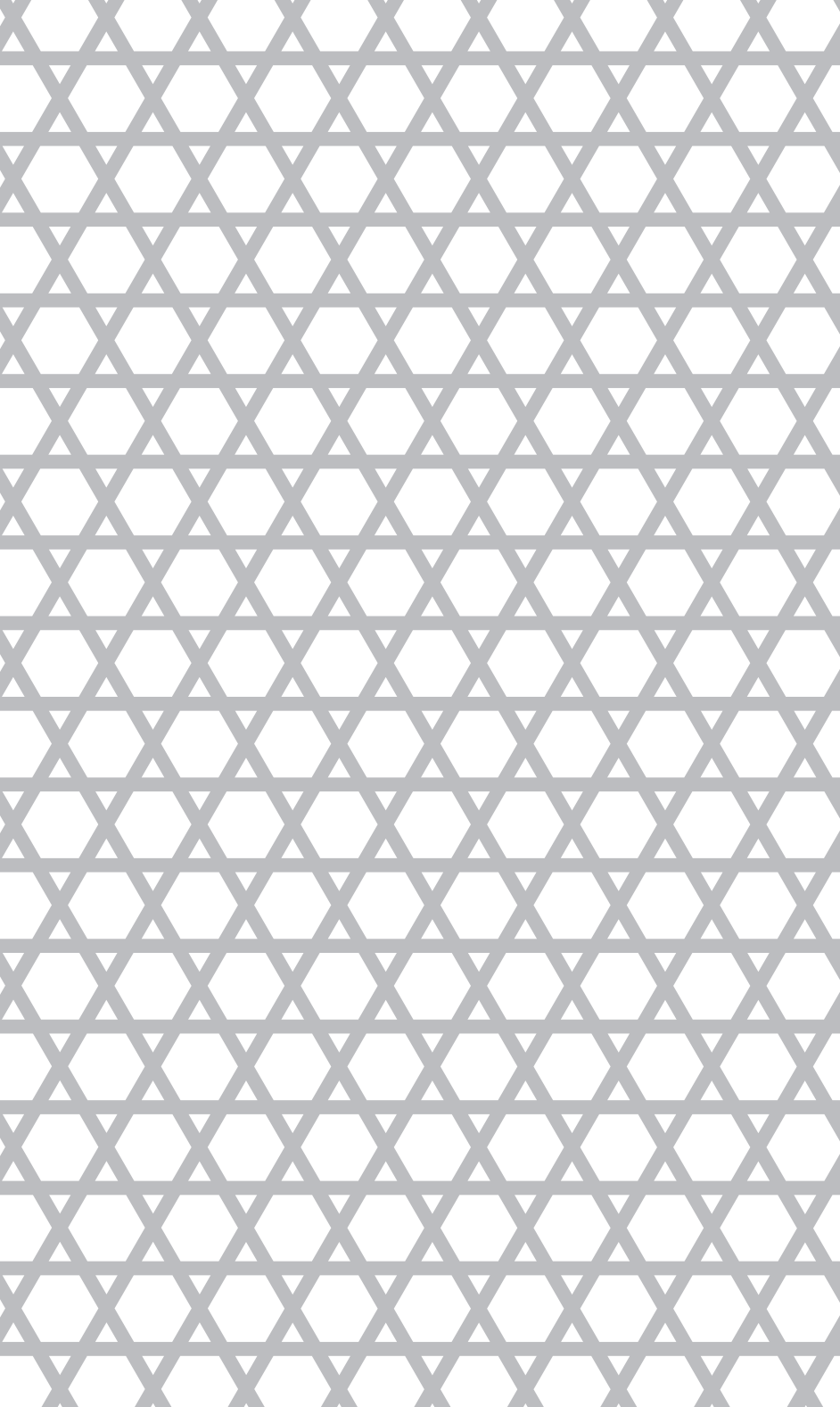
preložil
Alexander Horák

absynt

Preložil Alexander Horák

Szczepan
Twardoch:
Král'

„Kto vlastne nie je otrokom?“

Herman Melville: Biela veľryba

Vydanie publikácie podporil z verejných
zdrojov Fond na podporu umenia

u. fond
na podporu
umenia

Copyright © by Szczepan Twardoch
Copyright © by Wydawnictwo Literackie, 2016
All rights reserved
Translation © Alexander Horák
Design & Layout © Pavlína S. Morháčová
ISBN 978-80-8203-256-0

⌘ ALEF

Môjho otca zabil vysoký, urastený Žid so širokými ramenami a mohutnými plecami makabejského boxera.

Teraz stojí v ringu, je to posledný zápas večera, posledné kolo a ja sa naňho pozerám z prvého radu. Volám sa Mojžiš Bernštajn, mám sedemnášť rokov a neexistujem.

Volám sa Mojžiš Bernštajn, mám sedemnášť rokov a nie som človek, som nikto, nejestvujem, neexistujem, som chudým a chudobným synom nikoho a dívam sa na toho, kto zabil môjho otca, pozerám sa, ako stojí v ringu, mocný a pekný.

Volám sa Mojžiš Inbar, mám šesťdesiatsedem rokov. Zmenil som si meno. Sedím za písacím strojom a píšem. Nie som človek. Nemám meno.

Boxer v ringu sa volá Jakub Šapiro. Boxer má dvoch krásnych synov, Dávida a Daniela, vtedy som to nevedel, teraz už viem, že mal. Má aj čierne vlasy oťažené od lesklej pomády.

Ten boxer zabil môjho otca. A teraz bojuje.

Bojuje v poslednom kole tohto zápasu. Teraz sa po poľsky hovorí „runda“. Takže v poslednej runde.

Majstrovstvá hlavného mesta družstiev medzi Légiou a Makabi sa začali zápasmi mušej váhy, predchádzali im však dve prekvapenia. Baškiewicz a Doroba bojovali vo vyšších kategóriách, to bolo prvé prekvapenie. Tým druhým boli spory medzi rozhodcami. Vtedy som sa

v tom ešte nevyznal, veľmi ma to teda ani netrápilo, ale počul som, o čom sa rozprávali prísediaci. Boli z duelov a neobyčajných situácií celí vo vytržení.

Sedel som v prvom rade Mestského kina na rohu Dlhej a Hypotekárnej. Tamojšiu sálu často prenajímali aj na takéto merania síl. Dnes sa mi zdá, že práve vtedy som prvýkrát v živote videl boxerský zápas.

Dve vzájomne odcudzené Varšavy sa zhromaždili okolo ringu a ja som sedel medzi nimi, hneď pri vyvýšení, ale akoby som bol všade, na každej stoličke, na ktorú sa posadil Žid, a pozoroval som ring zblízka i zďaleka súčasne. Nikto ma nevidel.

Vôkol ringu sa zoskupili dve Varšavy hovoriace dvomi jazykmi, žijúce v dvoch rozdielnych svetoch a čítajúce dvojce novín. Varšavy, ktoré si v najlepšom prípade boli ľahostajné a v tom najhoršom sa nenávideli, zväčša však pociťovali voči sebe odpor, akoby ich od seba nedelila vzdialenosť dvoch susedných ulíc, ale celý oceán. A ja som bol chudým mládencom s bledou pokožkou, narodil som sa kdesi, ani poriadne neviem kde, asi pred sedemnástimi rokmi, povedzme, že v roku 1920, a dostal som meno Mojžiš; priezvisko Bernštajn som zase zdedil po otcovi Naumovi, nosila ho aj moja matka Miriam, obaja vyznania Mojžišovho. Narodil som sa ako občan len nedávno znovuzrodenej Poľskej republiky a ako občan tejto republiky, patriaci do kategórie o čosi podradnejšej než poľská, som sedel v hľadisku Mestského kina, ktoré kedysi bolo Divadlom noviniek. V budove na rohu Dlhej a Hypotekárnej sa neskôr usídlilo Divadlo Bogusławského a až potom sem prišli kino a box.

Najprv zápasili chudí boxeri mušej váhy a celá židovská Varšava kričala od radosti, keď po boji rozhodca zdvihol Rundsteinovu ruku. Kamiński, kostnatý pästiar Légie, zaliaty krvou súboj vzdal po prvom kole.

Nasledovala bantamová váha. Podľa pokrikov židovského publika som chápal, že v prvom kole mal navrch náš boxer. Volal sa Jakubowicz. Poľský ringový rozhodca viditeľne nadrážal boxerovi Légie, Jakubowiczov bodový náskok znižoval bezdôvodnými napomenutiami. Kolá boli tri, po tom treťom bodový rozhodca nespravodlivo prisúdil víťazstvo Baškiewiczovi z Légie, a tým sa to začalo. Akýsi plnší, okuliarnatý Žid hodil do rozhodcu papierovú tašku plnú višní a rozdrapoval sa, že tu predsa všetci vieme rátať. Vrhol sa naňho nejaký poľský lump, tučniak sa úspešne bránil, zakrátko ich od seba oddelili, ale zápas museli na niekoľko minút prerušiť.

Keď sa podarilo sálu upokojiť, do ringu vkročili bojovníci perovej váhy a nad šialene pomalým Špigelmanom poľahky vyhral na body Teddy, čiže Tadeusz Pietrzykowski, majster mesta Varšava, ten, ktorý neskôr a v inom svete bojoval ako väzeň v táboroch v Osvienčime a Neuengamme.

V ľahkej váhe Rozenblum presvedčivo zdolal tvrdého a húževnatého Bareju.

Vo velterovej váhe Niedobier síce po celý čas dominoval nad Przewódzkym, napriek tomu rozhodca vyhlásil remízu. Židovské obecnstvo bučalo, kresťanské nadšene tleskalo.

Nasledovala stredná váha. Doroba z Légie knokautoval nášho Šlaza už v úvodných sekundách prvého kola. Je nutné spomenúť, že mu Šlaz sám vliezol rovno na pravačku, a tú má Doroba výbušnú. A ako vliezol, tak hneď padol. Židovské publikum namosúrene mlčalo, poľské odmenilo víťaza potleskom.

V polotiažkej váhe sa šťastena obrátila. Neuding poslal na zem Włostowského, ktorý pri odpočítavaní síce pri deviatke vstal, no rozhodcovia vyhlásili technický knokaut.

Do ringu potom nastúpili boxeri ťažkej váhy.

„V pravom rohu bojovník Légie Varšava, Andrzej Ziemiński!“ kričal uvádzač. Potlesk.

Bol celkom určite najatraktívnejší zo všetkých a vôbec nevyzeral ako boxer, skôr ako atlét. Bol veľmi vysoký, mal dlhé, svalnaté končatiny a rovnako dlhý plavecký driek, veľmi jasné plavé, skoro až biele vlasy, po bokoch vyholené, hore dlhšie a začesané na cestičku, bledomodré oči a hranatú čeľusť art déco.

Na chvíľu mi privodil obraz hviezdy filmového plátna, ale vzápätí som pochopil, že vyzerá skôr ako niekto z fotografií a kresieb nemeckých športovcov, árijských polobohov, ktorí sa sem-tam objavovali vo farebných magazínoch. V jeho tvári sa zároveň zračilo čosi jemné až dievčenské, pestované, čosi, čo som vtedy nedokázal pomenovať a o čom dnes viem, že je typické pre ľudí z vyšších vrstiev, rozmaznávaných životom.

„A v ľavom, dámy a páni...“ uvádzač sa odmlčal.

V židovskej časti hľadiska to zašumelo.

„V ľavom rohu vo farbách Makabi Varšava...“ ďalšia pauza.

Šumenie. Uvádzač sa s pôžitkom rozhliadal po tribúnach. Na zápas prišlo vyše dva a pol tisíc divákov.

„Jakub Šapiro!!!“ zareval konečne.

Židovskí fanúšikovia boli nadšení, tleskali, kričali a skandovali jeho meno, poľskí fanúšikovia aplauzom šetrili. Boxeri si zastali oproti sebe. S úderom gongu sála onemela.

Bol pekný, ale inak ako Ziemiński, jeho krása bola akási pochmúrna, bol trochu nižší, ale určite meral vyše stoosemdesiat, o čosi menej driečny a viditeľne ťažší.

Črty mal tvrdé a surové, na nose stopu po dávnejšej zlomenine, napriek tomu sa však vynímal aj v tých smiešnych, lesklých šortkách, gymnastickom tielku s nápisom „Makabi“ na hrudi a športových plátenkách

pripomínajúcich ponožky. Ohmatával si nimi vysvietený ring, akoby sa dotýkal krehkého ľadu, celkom ľahučko, ľavá-pravá, ľavá-pravá, tak ľahučko, akoby nebol zaválitým boxerom ťažkej váhy, deväťdesiatdva kilogramov nabitého svalstva, tvrdých kostí a presne takého množstva tvrdého tuku nad širokým pásom boxerských šortiek, ktoré mu vyplnilo vestu, keď športový úbor vymenil za oblek.

Ziemiński vážil osemdesiatdeväť kilogramov, ale vyzeral na menej, pod kožou nemal ani gram tuku, len svaly vrysované ťažkou prácou, pôsobil takmer ako antická socha.

Pokoj a sebavedomie židovského boxera som cítil veľmi zreteľne. Cítil som príjemné chvenie, keď dav kričal jeho meno. A cítil som aj to, ako sa mu toto chvenie sťaby sexuálna rozkoš rozlieva po celom tele, keď diváci skandovali:

„Ša-pi-ro, Ša-pi-ro, Ša-pi-ro!“

Videl som, s akým pokojom sa pohybuje, aký si je istý svojím telom, ako ho ovláda, ako sa mu to telo vycvičené a dokatované na tréningoch poddáva, akoby bolo zvnútra ponatáňované pružinami, s akou voľnosťou pracuje hlavou a ramenami, takmer akoby sa prešmykoval pod hradami nízkeho stropu.

A ako udiera.

Sila vychádza z nôh. Chodidlá, vnútorné okraje, kolená doprostred, to všetko ohybne, pravá päť v rukavici bráni pravú stranu sánky a tú ľavú zasa ľavé rameno a lakty blízko pri tele. Keď udiera, celé telo sa vzopne do jedného návalu energie.

Keď otočí ľavé bedro a plec, šklbne to svalmi brucha a chrbta. Sťah týchto svalov zatlačí na bránicu a rebrá, a preto úder sprevádza sykot uvoľneného vzduchu vytlačeného z pľúc.

Potom pootočí ľavé chodidlo, tak akoby zašliapaval ohorok, po čom znenazdajky vymrští ľavú ruku ako pri hádzaní kameňa, v lete zovrie päšť, zasadí ranu krátku ako úder palicou a okamžite sa vráti, akoby bol celý z pružiny.

Občas však päste nemá omotané obvazmi ani chránené rukavicami. Občas päťami neudiera do vreca. Občas kosti narazia o kosti a vybijú zuby.

Občas to tak je. Občas to tak byť musí.

Teraz sa tanečným krokom blíži k Ziemińskému, plaví sa ringom, prepletá nohami ako Charlie Chaplin vo filmovej komédii, pristupuje k nemu a ľavou nohou zľahka bodá do vzduchu, akoby hľadal dieru v kokóne, ktorým je obalený súper.

Ziemiński odpovedá, bojuje dobre, je to vynikajúci boxer, teraz to viem, ale vtedy som to nevedel, mám pocit, že som sa v boxe nevyznal, že som sa pozeral, ale nevedel som, čo vidím, teraz si však spomínam na môj vtedajší pohľad a zdá sa mi, že je to pohľad analytický, rozumný, pohľad všímajúci si na nich všetko, čo si dokáže všimnúť oko vycvičené a dobre oboznámené s tým, na čo sa pozerá. A možno je to môj dnešný pohľad, nie vtedajší.

Zápasili v tempe svižnejšom, ako je zvyčajné pre boxerov ťažkej váhy. Pred jednou z ľavačiek rýchlych ako vlak luxtorpeda¹ sa Šapiro uhne otočkou, ale nie na hlavnej, ľavej nohe, ale na pravej, na chvíľu tak zaujme postoj ľaváka s pravou nohou vpredu, po čom prekvapeného Ziemińského zasiahne do tváre dvomi rýchlymi pravačkami a roztrhne mu ľavý oblúk obočia. Boxer Légie nemá potuchy, čo ho trafilo, ale Šapiro ho necháva tak, odskočí a o meter ďalej sa trochu uvoľní, hoci práve teraz by ho

1 Luxtorpeda bol známy poľský rýchlovlak s aerodynamickými tvarmi, ktorý v 30. rokoch 20. storočia premával na medzimestských tratiach. (pozn. prekl.)

mohol pritlačiť na povrazy a zasypať krupobitím hákov do hlavy a rebier.

„Doraz ho, doraz...!“ kričí sekundant.

Šapiro by to mohol teraz ukončiť. No poľaví. Je si sebou istý, možno až priveľmi. Ignoruje sekundantove výkriky. Chce sa ešte biť.

Má tridsaťsedem rokov. Nie je už mladý. Narodil sa ako poddaný cára Mikuláša II. na adrese Nowolipki 23, byt číslo 31, necelé dva kilometre od miesta, kde práve teraz bojuje. V jeho rodnom liste je uvedené ruské meno ИАКОВ, žena (nezosobášili sa, ale je to jeho žena) ho volá po poľsky Jakub, alebo občas ho, rovnako ako jeho matka, oslovuje židovským Jankev, priezvisko zostalo nezmenené; pre mňa bol však vždy Jakub, keď už, pochopiteľne, prestal byť pán Šapiro.

Vtedy som naňho hľadel s nenávisťou, hoci som ešte nevedel, že zabil môjho otca. Vedel som len, že ho vzal so sebou. Podrobnosti som sa dozvedel neskôr a neskôr som si Jakuba Šapira aj obľúbil, chcel som sa stať Jakubom Šapiro a možno som sa ním aj stal.

Možnože už viem. Možno už všetko viem.

Dva dni predtým som videl, ako Šapiro vlečie môjho otca, Nauma Bernštajna, von z nášho bytu v budove na rohu ulíc Nalewki a Františkánskej, číslo 26, byt číslo 6, ťahá ho za dlhú bradu a pod nosom hreší.

„Biz alejn šildik, di šojte ajno, di narišo frajer!“² vraví Šapiro a šklbe za bradu môjho otca.

V sprievode obra Pantaleona Karpiňského a krysej tváre Munju Webera, o ktorých ešte bude reč, zide dolu, hodí môjho otca do kufra svojho buicka a odfrčí.

Stál som vtedy v kuchyni, matka šepala, aby som sa ani nehol, a teda som sa ani nehol, otec sa ukryl v skrini, ale

2 Sám si za to môžeš, ty hlupák, ty sprostý frajer!

našli ho a hneď vytiahli. A keď som zbadal, ako ho vlečú za bradu z domu, znenazdajky som precitol a uvoľnil som celý obsah mechúra, machuľa moču na vlnených nohaviaciach sa rýchlo zväčšovala.

Vtedy sa pri mne zastavil, nepúšťajúc bradu môjho otca.

„Nič sa nestrachuj, chlapče,“ povedal mierne, takú jemnosť som od neho nečakal.

Na pravej dlani, videl som to zblízka, mal belasou farbou vytetovaný dvojsečný meč a štyri hebrejské písmená: תוּמ, mem, waw, waw a tav napísané tak, ako sa píše, teda sprava, čo po hebrejsky znamená smrť.

Vrhol som sa vtedy naňho, pokúšal som sa ho udrieť. Aj predtým som sa rád bil, so židovskými a kresťanskými chlapcami sme mali za sebou nejednu potýčku, pri ktorej lietali päste aj kamene na Námestí zbrane, cheder³ proti chederu, škola proti škole, až kým nás neporozháňala polícia. Tak ako všetci.

Ale Šapiro nebol žiadny výrastok. Uhol sa pred mojím detským útokom, zagúľal očami, ani ma neudrel, iba odstrčil, mama kričala a ja som dopadol na podlahu medzi stôl a kredenc a plakal. Pred očami som mal neustále ten meč a slovo smrť vytetované na pästi, ktorá zvierala bradu môjho tatka.

Vtedy som sa rozhodol, že bradu si narásť nikdy nenechám. Zvyšok rozhodnutia prišiel sám od seba. Zaumienil som si, že budem ako on.

Keď som si prezeral Šapira počas boxerského duelu v Divadle noviniek, nevidel som jeho tetovanie, bolo ukryté pod rukavicou a obvazom. Ani hebrejčinu som ešte tak dobre neovládal, dokonca aj dnes sa mi zdá, že neviem dobre po hebrejsky, neviem, či by som uhádol, čo znamená תוּמ.

3 Tradičná židovská základná škola. (pozn. prekl.)

Napriek tomu, že som sledoval box prvýkrát v živote, bol som fascinovaný. Už ako chlapec som rád zápasil, pre mňa to znamenalo, že som novým, iným Židom, Židom z takého sveta, ktorý mi otec a matka zakazovali a ktorý ma veľmi lákal napriek tomu, že som o ňom veľa nevedel, sveta, ktorý sa nebál prievanu a čerstvého vzduchu, ktoré tak desili melameda⁴ z nášho chederu, sveta bez pajesov a talitov. Tak sa teda pozerám.

Šapiro je ťažký, ale nezvyčajne obratný, na pružných nohách krúži okolo Ziembińskiego, akoby hľadal diery v nepriepustnej obrane vysokého boxera, garde si drží nízko, pravú päsť pri pravej hrudi a ľavú v rovnakej výške pred ňou.

Asi až po vojne začali boxeri držať ruky vyššie.

Šapiro je ustavične v pohybe, akoby bol z gumy, vľavo, vpravo, občasný Ziembińskiego údery blokuje laktami a tým, ktoré smerujú na hlavu, sa obratne vyhne. Akoby nebojoval v ťažkej, ale bantamovej váhe, neustále pred protivníkom ustupuje, dovoľí mu, aby ho dostal k povrazom.

Ziembiński má napriek rozbitému obočiu výraznú prevahu. Bez prestávky útočí, Šapiro sa len bráni úhybmi a krytom, občas vráti ranu rýchlou ľavačkou.

Zdá sa, že prehráva, a ja mu tú prehru veľmi doprajem.

Je však celkom pokojný. Vyhýba sa, odskakuje, ľavačkou čosi naznačuje, hrá sa. Akoby trénoval s vrecom a nebojoval v dôležitom zápase. Je uvoľnený, baví sa, vidí, že Ziembiński, koniec-koncov skúsený boxer, sa jeho pokoja bojí.

Pokojný a sebavedomý súper je v ringu najhroznejší protivník. Najhorším výrazom v boxerovej tvári je úsmev.

Mne sa stále zdá, že je nemožné, aby Žid, ktorý môjho otca vytiahol z domu, dokázal zdolať tohto štíhleho

4 Učiteľ v židovskej základnej škole. (pozn. prekl.)

blondiaka s bielo-čierno-zeleným erbom Légie vyšitým na tričku. Vyzerá to tak, že Ziemiński ho prevyšuje nielen fyzicky, dlhšími pažami a vzrastom, ale aj tým, že je tu doma, že patrí do triedy vlastníkov a správcov tohto štátu.

Hoci by bol aj robotníkom chudobnejším ako Naum Bernštajn, ktorý už nežije, hoci dnes viem, že chudobnejší naisto nebol, ako plavovlasý obor s erbom Légie na hrudi bude vždy kýmisi lepším než židovský boxer v tričku Makabi.

Vtedy mi nešlo do hlavy, ako môže Žid v ringu zvíťaziť nad kresťanom, hoci aj my sme sa na Námestí zbrane bójavali s kresťanskými chlapcami. Ale to bolo niečo iné. Mal som vtedy sedemnášť rokov a poznal som len svet chederu, ješivy,⁵ synagógy a domu.

Až neskôr som sa zoznámil s tými ďalšími.

Ziemiński zatlačí Šapira na povrazy, poľské publikum si myslí, že je už po ňom, ale židovský boxer sa zrazu vrhne dozadu, akoby chcel dopadnúť na chrbát, povrazy sa natiahu, pridržiavajúc váhu jeho tela, a náhle ho vymrštia ako kameň z gumového praku. Šapiro sa v perfektnej otočke uhne pred Ziemińského pravým hákom a zdola mu uštedrí mohutný úder ľavým zdvihákom. Hnaný pružnosťou povrazov vloží do tejto rany celý pohyb otočeného chrbta, bedier a vyrovnanej chrbtice. Ziemiński zasiahnutý zosponu do brady v okamihu zvädne a s rachotom dopadne na zem, akoby Šapiro stlačil v jeho sánke akýsi gombík, prepínač, ktorým možno človeka vypnúť tak ako elektrické svetlo.

Šapiro preskočí ležiaceho protivníka a zamieri do svojho rohu. Ziemiński však neleží pokojne, v mrákotách to ním šklbe ako pri epileptickom záchvate, oči má vyvrátené dovnútra lebky, nohami a rukami pohadzuje ako zviera na bitútku.

5 Vyššia židovská škola. (pozn. prekl.)

Publikum vrieska, vstáva zo sedadiel, emócia davu ešte nie je usmernená, vyviera z číreho šoku a vzrušenia z bitky, ktorá netrvala ani dve minúty; o sekundu neskôr už je vytrženie odôvodnené, všetci už vedia, čo sa stalo, židovskí fanúšikovia vybuchnú od radosti, akoby oni sami zložili každého Poliaka, ktorý sa čo len raz na nich krivo pozrel, kresťanské publikum hučí pobúrené tým, že bol narušený prirodzený poriadok vecí.

Rozhodca sa vrhne k Ziemińskému, začne odpočítavať a súčasne mu nahmatáva tep. Šapiro nevenuje pohľad ani jednému z nich, ani rozhodcovi, ani porazenému a omráčenému súperovi.

Nečaká na rozhodcovu „desať“, zakýva rukami, vyplŕuje chránič zubov a pokýva hlavou sekundantovi v tmavomodrom pulóvri, na hrudi nápis „Makabi“ z poľských písmen.

Do ringu priskočí lekár a ohmatá lebku poľského boxera, ktorý je ešte stále v bezvedomí, ale už leží pokojne.

Jakubov sekundant vytiahne z vrecka tabatierku, zapáli cigaretu a vloží ju boxerovi rovno do úst. Šapiro si zopár ráz potiahne, nahne sa cez povraz, sekundant mu vyberie cigaretu z úst a zahasí ju.

Dnes viem, že žiadny iný boxer by si ani vtedy, ani teraz takéto správanie nedovolil. Ale vedel som a videl som, že v tom fajčení bez toho, aby si stiahol rukavice, bolo čosi veľkopansky arogantné a veľmi sa mi to páčilo, lebo nikdy predtým som nevidel Žida, ktorý by si takúto veľkopanskú aroganciu mohol dovoliť. Vedel som, že takíto Židia existujú, ale nevidal som ich.

Mal som vtedy sedemnášť rokov.

Keď som mal desať, šli sme s mamou do letoviska v Świdri. Tatko a naše veci povozom a ja s mamou treťou triedou, železnicou po di linje, Miedzeszyn, Falenica, Michalin a ďalej do Świdra. Bolo to moje prvé letovisko, prvý raz som bol za mestom a páčilo sa mi všetko, najmä

slnko – iné ako v meste – jeho horúce lúče som si vtedy mimoriadne zamiloval, ba dokonca natoľko, že mi táto láska pretrvala aj tu, medzi bielymi domami, pod celkom iným nebom, pod spaľujúcim slnkom zeme izraelskej.

Vybrali sme sa na prechádzku do borovicového lesíka, mama rozložila deku, z košíka vybrala chlebičky a limonádu s patentovým uzáverom, ja som pobehoval po lese, ale opatrne, aby som ju nestratil z dohľadu. Zbieral som šišky. Keď som nadvihol hlavu, zbadal som, že nado mnou stojí plavovlasé dievča, staršie odo mňa. Krestanka. Mala modré šaty a vrkoče.

„Dobrý deň,“ povedal som.

Vyprskla, zagúľala očami, otočila sa a odbehla.

Pochopil som, prečo utiekla. Nechcela počúvať žiadne „dobrý deň“ od malého Židáčika s pajesmi.

Potom som si uvedomil, že mohla odísť aj z akéhokoľvek iného dôvodu, možno sa ma bála, a možno nič necítila a ja som si celý ten zvyšok domyslel.

Ešte neskôr som zistil, že celý ten zvyšok som si domyslel veľmi správne.

Vtedy, vo Świdre, keď som ako desaťročný zbieral šišky medzi borovicami, pocítil som a vedel som: nechcem, aby sa na mňa ktokoľvek pozeral týmto spôsobom, ale neviem, netuším, čo by som s tým mal robiť, a uznal som, že je to neoddeliteľná súčasť môjho židovstva. Takýto už budem, takýto už zostanem, tak som to videl. Nechcel som byť taký, nechcel som byť Žid, ale nebyť Žid sa mi zdalo rovnako pravdepodobné ako stať sa Tomom Mixom, ktorého nemé dobrodružstvá v konskom sedle sme sledovali z tmavých tunelov putovných kín, čo v časoch môjho detstva ešte zachádzali do dvorov nášho sveta, našej osobitnej Varšavy.

Alebo sa to celé v skutočnosti vôbec neprihodilo mne a tento príbeh mi porozprával Šapiro? Naše životy sa zlievajú do jedného.

Keď som ako sedemnásťročný sedel v hľadisku dávneho Divadla noviniek, pochopil som, že to nie je pravda. Nemusím byť židovským chlapcom, ktorý zbiera šišky. Žid nemusí byť takýmto Židom, môže byť Židom iným, rovnako dobrým ako kresťanskí páni.

Videl som, ako ženy, Židovky aj kresťanky, sledujú Šapira a dívajú sa naňho celkom iným pohľadom, ako bol ten, ktorý mi uštedrilo plavovlasé dievča v borovicovom lesíku v letovisku vo Świdri.

Aj ja hľadím, ako Jakub Šapiro pyšne dvíha hlavu, silno šlukuje cigaretu, ktorú zvierá medzi perami, ako sa nakláňa k sekundantovi a ten mu cigaretu z úst poslušne vyberá. Šapiro vyfúkne obláčisko modravého dymu, ktorý vo svetle reflektorov vytvára arabesky, akúsi abecedu mužskej sily, a Šapiro, potriasajúc plecami a uvoľňujúc svaly, podíde k rozhodcovi naoko v očakávaní verdiktu, hoci ten je celkom zrejímavý, keďže Ziemiński nielenže nevstal pri počítaní, ale naďalej leží.

Sekundanti sa ho pokúšajú vzkriesiť, nakoniec sa im to podarí. Rozhodca chytí boxerov za dlane, tú Šapirovu dvihne hore, Ziemiński sa na neistých nohách chveje, jeho mútny pohľad blúdi, konferencier oznámi koniec poslednej bitky toho večera, ktorej víťazom je borec klubu Makabi Varšava. Tlieskame. Aj ja tlieskam.

Ešte stále omráčený Ziemiński podá Šapirovi ruku v rukavici a Šapiro do nej štuchne gestom, ktoré v ranom vydaní *Varšavského kuriéra* poľský redaktor Witold Sokoliński, voči Šapirovi nepriaznivo naladený, nazve symbolom nedostatku športového ducha, ktorý však u židovského boxera neprekvapuje, konštatujúc pritom, že Šapiro súperovu dlaň nestisol.

Žičlivý židovský novinár v *Našom prehľade* napíše, že Šapiro Ziemińského ruku stisol pohrdavo.